

KOMISIJA SKUPSCINE REPUBLIKE SLOVENIJE

ZA USTAVNA VPRAŠANJA

13. junija 1991

Seja se je pričela ob 9.25 uri.

Predsednik France Bučar: Lahko začnemo. Eden je še odveč. No, sedaj pa prosim nekoliko pozornosti. Nekaj pozornosti prostim. Namen današnje seje je več ali manj poznan. Moramo se zmeniti o teh slavni insignijah, o zastavi in grbu. To bi mi potem, predlog je bil in mislim, da smo še delno o tem že sporazumeli, o metodi, da preformuliramo amandma C, čakte, to je samo tako delovni, to je samo tako, preformuliramo ustavni amandma C, ker moramo sedaj priti do grba. Ker če nimamo grba nimamo ničesar, ne moremo ne štemplati, ne moremo ne denarja dati delati, to je popolnoma jasno.

Ker je grb prejudicialnega pomena tudi za naslednji, govorim o vrstnem redu, se moramo najprej o grbu zmeniti, potem se bomo pa naprej menili, ali ga kam obesimo in kako ga obesimo. Se strinjamo? Dobro. Lahko vas prosim, da bi povedali ka je podkomisija, ki je bil zato pristojna, kakšen je rezultat.

Zvone Žagar: Torej, ker je bila izražena želja zelo močna, da bi prišli tudi do grba v kratkem času oziroma do 26., smo mi včeraj zjutraj poklicali enega od avtorjev tistih štirih del, ki so prišla v ožji izbor. To je Marko Pogačnik in smo ga vprašali, če bi bil pripravljen delno dopolniti svoj predlog in se pogovarjati za obikovalsko dodelavo. Popoldne smo imeli tudi sejo komisije, na katero smo povabili tudi profesorja Nika Kralja in Boža Otorepca in vse člane političnega dela skupine. Rezultat tega sestanka je naslednji. Ta predlagan dopolnjen grb,

to ni popolnoma enak tistemu, ki je bil na natečaju nekoliko izboljšan. Sedaj je politično sprejemljiv, izjasnil se ni edino gospod Anderlič. Za vse ostale bi bil delno politično sprejemljiv. Je pa treba reči, da še zmeraj ni sprejemljiv likovno, niti ni sprejemljiv heraldično. Če povem, da je predstavnik Niko Kralj, ki je zastopal likovnike še zmeraj na tem, da je predlagani grb likovno nesprejemljiv in tudi za gospoda Otorepca je heraldično nesprejemljiv.

Kljub temu, da je gospod Kralj eden od tistih likovnikov, ki je bil do sedaj najbolj pripravljen sodelovati in ni bil nikdar grob do dela in grobo ocenjeval natečajna dela, ki so prispela, je kljub temu treba reči, da tudi on ne sprejema tega kot možen grb. Seveda, jasno, hkrati pa izjavlja, da če je to neka nuja, sila, da bi to eventuelno prišlo v poštev za začasen grb, nikakor pa ne za nekaj resnega. To je treba reči. Še pravi likovno ni sprejemljiv, niti enega likovnika nismo našli, ki bi to potrdil, razen avtorja samega in heraldično ni sprejemljiv, politično pa je sprejemljiv s tem, da je potrebno reči, da gospod Anderlič še ni povedal svojega mnenja in da je moje osebno mnenje, da v tej obliki tudi zame osebno ni sprejemljiv, razen kot osnova za oblikovalsko dodelavo. To je avtor tudi sam rekel, da on je vsebino naredil, konstrukcija ima končano in zanj kot umetnika, kot nekega likovnega umetnika, ne pa likovnega oblikovalca je to zaključen posel. Je pa pripravljen to oblikovalsko dodelati, samo ne on. Oblikovalci bi morali to narediti.

To je ena možna varianata izhoda naprej.

Predsednik France Bučar: Hvalá lepa. Samo še vprašanje. Ustavna komisija, ki je imenovala to podkomisijo, katere referent

ste vi, ali ta podkomisija to sprejema ali ne. Ne gre za oblikovalske njihve same

Zvone Žagar: Če gremo šteti glasove, potem večina to sprejema. Jaz sem opozoril na različnost

Predsednik France Bučar: Saj to je v redu. Ta komisija to sprejema in predlaga.

Zvone Žagar: Ne, mi predlagamo, da odločitev o tem prevzame ustavna komisija. Nismo mogli dokončno speljati seje zaradi raznih dogodkov.

Predsednik France Bučar: Prosim vas, dajte biti malo pozorni! Dokončno odločitev bo imela tako skupščine, ne ustavna komisija. Če gremo po teh stopnicah, se pravi vaša podkomisija to sprejema.

Zvone Žagar: Jaz sem rekel, da te odločitve nismo naredili zato, ker je bila seja prekinjena in smo potem menili, da je nima smisla še enkrat nadaljevati, ker je bila za danes sklicana ustavna komisija, da bi to odločitev sprejela ustavna komisija skupaj s člani ustavne komisije.

Tone Anderlič: Jaz pravzaprav nimam kaj za dodati. Očitno je iz tega, kar je bilo povedano, da mi nismo uspeli pripraviti predloga, ki bi bil kvalificiran za odločanje na tej ustavni komisiji. Jaz seveda s tega vidika na nek način mi je olajšano, ker se mi ni treba izjasnjevati proti tem predlogu ali za ta predlog. Zdi se mi, da pod tistimi pogoji, kot je to vse skupaj potekalo včeraj, ko se je o tistih štirih predlogih, ki so prišli v ožji izbor na tem strokovnem delu pravzaprav izkristaliziralo izrazito negativno mnenje in če smo ocenjevalno komisijo, ki jo je imenovala ta ustavna komisija sestavili praktično tripartitno in da sta dva dela izrazito proti temu, jaz

kot ljubitelj ali da mi je nekaj bolj ali manj všeč, se seveda v luči teh argumentov ne morem izjasniti pozitivno za to rešitev oziroma bolje rečeno, tako kot sem začel, ne vem če so vsi pogoji dani, da se mi o tej eni varianti lahko izražamo oziroma izjasnujemo, kajti morali bi upoštevati vse okoliščine o katerih je gospod Žagar govoril.

Predsednik France Bučar: Če vas smem direktno vprašati, rad bi vedel vaše mnenje. Meni ni toliko, ustavna komisija je politična komisija, se pravi, kako se oblikovalci različno opredeljujejo, prej sem bil malo skeptičen. Meni gre zato, ali vi to lahko politično sprejmete ali ne?

Tone Anderlič: Glede na to, kar je vendarle heraldika in ta oblikovalski del rekla, tudi mislim, da politična odločitev, kar se mene tiče, moja politična odločitev ni za to rešitev sedaj, v tem trenutku. Lahko pa se dodatno posvetujem. Jaz sem ga sedaj dobil v roke, včeraj sem ga imel pet minut priložnost videti. Jaz se moram z nekom posvetovati, pogovoriti itd. Jaz ne želim in ne morem, ni to pod presingom nobena stvar, ker tudi če jaz dam svoj gals, se bo neka diskusija razvila kasneje in ne vem če je potrebno, da se sploh izjasnujem na ta način.

Predsednik France Bučar: Ne me razumeti, da je to, pritisk z moje strani, to je zelo meritorno vaše stališče. Prosim.

Franc Zagožen: Jaz sem vedel ves ta čas, da se ne bodo zedinili, da bi pristali kot likovna stroka na kakršnokoli rešitev. Tudi profesor Kralj je včeraj rekel, da lahko pove svoje mnenje in ne more dati zastopnik stroke. Doktor Otorepec je imel drugačen pomislek zaradi razporeditve teh treh zvezd in ne vem,

morda je s kakšnim preoblikovanjem, dodelavo tega grba mogoče ta njegov pomislek tudi odpraviti. Drugače bi rekel, da upamo da bi našli kakršenkoli grb, s katerim bi se strinjali vsi in da se bo morala ustavna komisija, ne glede na to, odločiti. Težko, da bi pripravili nekaj veliko boljšega. Včeraj je sodeloval tudi Šeligo kot povabljen na to skupino in on se je odločno zavzel zato, da bi to kot zasnovo za nov grb sprejeli.

Ivan Bizjak: Jaz bi želel obvestiti ustavno komisijo, da je bila včeraj na Zboru občin vložena delegatska pobuda, vložil jo je gospod Janez Lukač, ki poziva ustavno komisijo, da naj ta predlog pač resno vzame v poštev in da naj poskuša na tej osnovi najti nov slovenski grb. Toliko o tem.

Predsednik France Bučar: Ta poziv je odveč, ker že tu

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Ciril prosim.

CIRIL RIBIČIČ: Potem, ko je bil ta predlog objavljen v časopisu, se je prvič zgodilo, da ni bilo nekih ostrih grobih negativnih reakcij, ampak prej neka pozitivna mnenja, da se zdaj bližamo neki rešitvi, ki bi lahko povezala različne poglede na simbole Slovenije, tako da iz tega vidika se meni zdi, da to, kar je tukaj napisano v nekem delovnem besedilu: grb Republike Slovenije in Triglav z morjem in dvema rumenima šesterokrakima zvezdama na modri podlagi v obliki ščita se mi zdi, da je sprejemljivo. Ne vem, koliko podrobno mora iti ustava v te stvari, v natančno razporeditev, v likovno izvedbo itn., ali bo Triglav malo tako ali drugače oblikovan itd., to je seveda zdaj druga stvar, ampak če je predlog to, kar sem prebral, potem se mi zdi, da je to politična rešitev, ki bi v naši stranki lahko dobila politično podporo glede na to, kakšne so bile razprave o odnosu do Triglava in morja kot simbola v zvezi z zastavo. Tako, da s političnega vidika bi to bilo za podpreti, dograditev tega in prilagajanje tem simbolimo potem še drugih stvari in neke določene korekture, ki bi tukaj bile možne, jaz bi se nagibal k temu, da bi to lahko bilo mogoče, ne glede na to, da bi ustava zapisala to simboliko kot grb Republike Slovenije.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Hvala. Peršak.

TONE PERŠAK: Jaz bi rad povedal, se mi zdi, da je dobro za vse ostale člane Ustavne komisije, da pač to vejo. Zdi se mi, da ta predlog grba po vsebini v bistvu, kar zadeva vsebinsko, to idejno-vsebinsko raven v celoti pravzaprav odgovarja na tiste kriterije, ki smo jih mi tudi v tistem natečaju dali. To je treba povedati. Očitek heraldikov je pravzaprav dvojen. Eden je ta, s katerim se mi zdi, da ni tako, da je pač stvar naše odločitve. To je, da te tri zvezde, tako kot so razporejene, pač povzemajo grb celjskega mesta v bistvu in tudi tisto formo, kako so te zvezde na celjskem grbu grofov celjskih v tistih dveh poljih dane noter in nekateri pravijo, da je to zdaj ena zgodovinska remiščenca in da se lahko pojavijo očitki, češ, zakaj ste vzeli nek simbol ene pokrajine oz. enega mesta oz. dinastije itn., ampak s tem očitkom se da soočiti. Drug očitek heraldikov je pa v tem, da grb ne ponavlja v celoti nacionalnih barv, kar bi pa v nekaterih heraldičnih zakonitostih moral. Tukaj, ker so te zvezde dane v barvni varianti v zlati barvi, rdeče pa ni in to je pa večji problem iz heraldičnega vidika. Bi pa še nekaj rekel. V tej varianti, ko smo dobili ta že malo dodelan predlog, je tudi iz likovnega stališča, to je tudi gospod Kralj včeraj rekel, se mi zdi, že manj očitkov iz likovnega stališča kot tistemu prvotnemu predlogu, ki ga imate nekateri v rokah. To je res. Ta predlog, ki ga pa nekateri omenjate, da bi zvezde dale v drugačen razpored, se mi pa zdi, da se kompozicijska in vsebinska razmerja porušijo. On gradi na tej obliki, v bistvu klepsidre in tega odnosa teh dveh trikotnikov in iz tega izvaja te svoje vsebinsko razlago in če bi šli v to, bi sicer mogoče delovalo bolj nekako udobno, nek drug razpored, bi se pa to razmerje vsebinsko porušilo.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Dobro. Želi še kdo? Torej, če bi smel jaz malo povzeti to razpravo.

1. Pogojnoma tentativen zaključek, se pravi, ker bo Ustavna komisija odločala lahko samo o politični vsebini, namreč, mi se najbrž ne moremo o likovni.

2. Ker gre pri nas za oblikovanje amandmaja, ker mora biti tekstualno zapisano, kaj je. Tekstualno pa najbrž ne moremo zajeti vseh teh likovnih fines itn. Nam gre za to, kar si ti, Ciril rekel, to se pravi, da so te sestavine opisane, je najbrž po mojem mnenju možno, da se na tem sporazumemo, pri čemer nismo še v ničemer prejudicirali ob tekstu, tudi mogoče če kakšno fineso naredijo potem likovniki. To je moje mnenje. Dajem to mnenje zdaj v pretres, če mislite, pa lahko tudi v odločitev. Prosim, Zagor.

Gospod ZABAR: Jaz se strinjam z vami, da je to lahko izhodišče tudi za oblikovanje besedila amandmaja. Vendar je kljub temu treba reči, da vsaj te osnovne heraldične kriterije morajo biti zadoščeni in osnovni kriteriji morajo biti zadoščeni. To pa pomeni, da barve zastave izhajajo iz grba, ker pa mi nimamo grba, zastavo pa imamo, moramo vsaj narediti ta korak malo drugače in iz zastave poiskati nazaj barve v grb. To se pravi, barve v grbu in barve v zastavi bi naj bile približno v nekem sozvočju. To je en tak osnovni kriterij, kar je pa možno narediti, ker je avtor izjavil, da je pripravljen, gre za vsebino, on je vsebino skonstruiral in vsebina je za vse sprejemljiva. To je res. Tudi zvezde ne morejo biti drugače razporejene. To je dejansko celjsi grb ali pa grb celjskih grofov. To je osnova. To vsi sprejemamo. Ampak oblikovalsko oz. barvno pa bi bilo potrebno nekaj še doreči in on je pristal, da ta njegov predlog postane izhodišče za oblikovalce, da ga nekdo oblikuje potem.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Meni ne gre za izhodišče, meni gre za izhodišče Ustavne komisije, ker Ustavna komisija je tista, ki ..... reče, ne oblikovalci. Zdaj pa dajem dejansko v odločanje, če ni kakšen poseben problem.

Ali lahko sprejmemo ta grb kot tisto osnovo, ki pride v ustavno besedilo? Kako bo to točno izgledalo, si niti ne predstavljam, če bi se mi odločili za orla, bi morali odločiti, koliko peres ima.. To ne vem. Imamo zdaj tisto temeljno vsebino, prosim, če lahko gremo? Vi ste mnenja, da ne. Zagožen želi še govoriti.

Gospod ZAGOŽEN: Mislim, da imamo, razen v tem, da bi morali še razmisliti, ker je treba v amandma navesti tudi barve. Ali gremo tudi na rdečo barvo? To je pa že potem nekoliko oblikovna zadeva. Ali ima to Fogažnik toliko dodelano, da bi lahko tudi rekel, kam rdečo barvo, ki manjka? Potem bi pa verjetno amandma lahko oblikovali. Hvala.

TONE PERSAK: Mislim, da bi bilo težko reči, kam bi rdeča barva pristojala, mogoče bo pa potem v bodočem obravnavanju heraldika in proučevanje... bo to nekaj novega, pa se potem vključimo v to .. in bodo lahko potem tudi ti grbi, ne da bi

odražali. Mislim, da življenje daje pač tem poročevanjem... vsebino, ne pa

.....: Z vidika naše stranke bi rekla to, da mi podpiramo takšno rešitev, kot je tu predlagana. Če bi se pogovarjali o tem, da bi se morale barve zastave ponoviti v tem grbu, se s tem odpira seveda spet zelo velika debata, nova debata, ker potem to pomeni, da te rumene barve, kakršne so zdaj zvezde, ne pride v poštev rumena barva. Zdaj pa, jaz se tudi ne bi toliko obremenjevala s tem, kaj pravijo heraldiki, ker navsezadnje nekateri najstarejši grbi na svetu so nastajali brez kakšne posebne heraldične vede in glede na to, da mi zdaj oblikujemo nov grb, se mi zdi ravno ta relacija rumenih zvezd na modri podlagi primerna zaradi tega, ker so to navsezadnje tudi barve Evrope in tudi to je nek element, ki ga kaže tukaj izpostavili. Tako, da jaz se za to zavzemam, edino pa problem, če bi razmišljali o tem, da bi grb dali v zastavo. Potem pa te rumene barve res ne bi mogli sprejeti, ker potem bi imeli v zastavi belo, modro, rdečo in še rumeno, to bi bilo pa potem že preveč. Edino, če bi bile zlato. (Saj imamo zdaj tudi zlato..) Če bi bile zlata, bi pa šlo.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Potem pa kar pristojajo. Hvala lepa. Gospod Rode, prosim.

Gospod RODE: V estetskih merilih se lahko ljudje prepiramo do nezavesti. Zaradi tega bi jaz in mi je zelo všeč to, da je pravzaprav do nekega konsenza prišlo z manjšo izjemo in bi prosil pravzaprav zaradi samega, jaz gledam bolj pragmatično na stvar, če se gremo 27. osamosvojitvev in ko bodo televizijske kamere verjetno iz vsega sveta 'opijale', to je čisto pragmatičen predlog, da ... grb imamo in bodimo veseli, zdaj smo pravzaprav dobili eno stvar, na kateri se morda lahko kasneje še nekaj estetskih popravkov naredi, kar pa ne bi predstavljajo, se strinjam z gospo Lavtižarjevo, kakih večjih problemov.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Saj potem je treba še nekaj drugega. Če bomo to dali na zastavo, to bo na sredo prišlo, kjer je pa modro. (Tisto je dobro) Prvo še Bizjak.

IVAN BIZJAK: Profesor Kralj je včeraj rekel predvsem to, da mi bi morali kot politični del že na začetku definirati, kaj je vsebina grba. To je ravno tisto, kar je bilo nemogoče. Zdaj pa prihajamo vendar do tega, da lahko tak dogovor dosežemo po vsebinski plati, odtod naprej pa lahko potem še naročimo, da kdo to še, ali pa več ljudi, več različnih variant to vsebino naredi in mislim, torej tudi iz tega vidika, da bi lahko naredili ta prvi korak in se zedinili glede te vsebine, ker se pa vsi zavedamo, da ni lahko do tega soglasja. Mislim pa, da zdaj smo blizu temu, se bi, splačalo malo potruditi.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Še Zagar prosim.

Gospod ZAGAR: Torej tale predlog ustavnega amandmaja

točka 2 je res tak, da bi ga lahko sprejeli kot izhodišče in ga predlagali, ker ne omejuje niti barvno niti kako drugače, tako da kakšne eventualne spremembe so še možne.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Oprostite, če se vmešam. Tu bodo pa morale barve biti napisane. To bodo morale biti napisane.

Gospod ZAGAR: Saj so, samo je tako formulirano, da ne bi bilo nič narobe, če je še kaj dodano eventualno. Kar se pa zastave tiče in grba, to je pa izjemno zahteven poseg in to ne bi zdaj tako hitro o njem govoril.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: To je druga tematika. Prvo se dajmo to zneniti. Zeli še kdo razpravljati? Anderlič, prosim.

TONE ANDERLIČ: Včasih lahko tudi izjeme govorijo, tiste male. Moti me voluntarizem pri tej zadevi. Bojim se, da to, kar je pravzaprav ob razpisu tega natečaja bilo izredno ostro postavljeno iz strani oblikovalcev, da smo na nek način to vendarle zgradili, pomirili, šli iskati neko rešitev, da se nam to lahko zdaj ponovi in jaz ne verjamem, da lahko mi zdaj tukaj ugibamo ali pa predlagamo, meni bi bilo bolj všeč, če bi se prestavile zvezde tako, če bi bile tri, če bi bila ena, če bi bile rumene ali bi bile rdeče. Druge rešitve kot to, da se v tej skupini strokovnjakov mogoče še enkrat usedejo in da rečejo iz heraldičnega vidika in likovnega je taka in taka rešitev sprejemljiva. Ne verjame in ne želim sodelovati v političnih odločitvah, ki so s strokovnih in teh razlogov, kateri so bili tu navedeni, dvomljive. To je moj temeljni pomislek in zakaj bi mi zdaj spet dobili celotno to strukturo, ki je preko svojih nekkih predstavnikov povedala, kaj misli, je pa seveda tudi kot strokovna avtoriteta so ljudje povedali, kaj mislijo in da gremo mi zdaj to predstavljati, drugače barvati itn., to po moje ni noben pravi pristop.

.....: Dovolite samo eno pojasnilo, da vskočim. To se mi pa zdi, da moram narediti, tudi zaradi korektonosti gledanja pa to skupino oblikovalcev. Namreč na Skupščino, na moj naslov tudi in na njih direktno je društvo oblikovalcev večkrat poslalo pisma, s katerimi je, lahko uporabim to besedo, pritiskalo, da ne sodelujejo z nami in je po mojem mnenju vršil na njih pritisk, ki ga jaz ne bi znal oceniti. A je to kaj vplivalo na njihovo odločanje, ampak samo moram povedati. To lahko tudi dokumentiram z raznimi dopisi itn. V informacijo, mislim, da je to pomembna informacija. Ker vsi ti oblikovalci, ki so sodelovali v tej žiriji, so bili pod tem pritiskom. (Jaz sprašujem

... jaz sprašujem zdaj tole: glede na te pripombe, katere smo danes slišali, da so jih te dve strukture dale, ali je mogoče po mnenju gospoda Žagarja, in tisti, ki ste sodelovali z njimi v neposrednih dogovorih, ali je mogoče z njimi skupaj oblikovati predlog, ki bo tem kriterijem odgovarjal?

- _____ Ja, seveda je mogoče, to je jasno, saj so pripravljene sodelovati. No, jaz bi vzel to kot osnovo in bi potem lahko še en korak naprej še naredil. Ampak to je vsebinsko dovolj dobra osnova. To je vsekakor res. Vsebinsko. In tudi oblikovno do neke mere tudi so neke mere. Samo, jasno, ni pa sprejemljivo v tem smislu, da bi to kdo zagovarjal v celoti. Zaenkrat osše pomisleki. Na žalost. Ampak vsebina je pa politično sprejemljiva in tudi sicer, tudi oblikovali, mislim heraldisno je vsebina sprejemljiva. Ampak v povezavi z različnimi faktorji pa ni povsem.

Tplak: Hvala lepa. Glejte, slišali smo na tečaju predlog odgovarja. To kar smo želeli, vsebinsko, heraldiki so sodelovali, likovniki so delovali. Mi pa vemo, in prav je tako, da vsak likovnik, vsak oblikovalec, vsak umetnik verjame in prav je tako, da je najboljši na svetu. Vsak zase. Vsak zase je popolnoma zaverovan. Zato bo vsak likovnik na zemeljski krogli pri nekem drugem likovniku in oblikovalcu in umetniku videl določene pomanjkljivosti. In tudi to je prav. In tako bo, in tega se nikoli ne bomo mogli izogniti. In s temi pripombami, kritikami in pomisleki na katere pravkar gospod Anderlič opozarja, moramo računati. Vprašanje je samo danes na nas, ko bi naj vendarle sprejemali določeno politično odločitev ali predlog, da to stvar vidimo, in da do tega zavzamemo stališče. Jaz osebno mislim, da je taka varianta sprejemljiva, dobro. To, kar pravi gospod Žagar; možne so tudi dopolnitve in te bodo pač po volitvah, če bo kdo želel, po novih volitvah lahko kakor bi sledile.

dr. Ciril Ribičič: No, jaz razumem te pomisleke, ki jih gospod Anderlič daje. Nam je v stranki nekoliko laže kot je njemu, zaradi tega, ker smo krilo omenjali kot eno od tistih rešitev, ki se nam zdi primerna. Nam je tudi brez nekega dodatnega posvetovanja jasno, da to pozitivno odmeva med našimi člani. Drugače pa jaz mislim, da moramo dati možnost zato, kar je kolega Anderlič predlagal v tem smislu, da ima možnost konzultacije, tako da jaz mislim, da je dragoceno to, da se nakazuje nek konsenz okrog tega vprašanja in da bi danes morda to sprejemali kot tisto izhodišče,

ki se pač glasi, da sprejemamo grb s to vsebino, ki je tukaj predložena. Da bi pa dve stvari naredili do naslednje seje, kjer bi dokončno lahko določali besedilo. Ena stvar je, da se besedilo amandmaja pripravi in druga, da imajo oblikovalci možnost, da tudi še kaj dogradijo, popravijo v tej v dograditvi tega grba, pa morda tudi v razmišljanju, kako se bo vse to skompletiralo z drugimi stvarmi. Dobro, imamo še odprto vprašanje kako z zastavo, pa potem so pa še tiste izvedbene zadeve, štampljke, to, ono, tretje. Marsikaj se da recimo pripraviti v nekaj dnevih, in se lahko pokaže na kakšen način se lahko to uporablja. Ampak za oboje jaz mislim, da je čas za do naslednje seje skupščine, da se neposredno pred skupščino lahko ustavna komisija še enkrat sestane. Morali bi pa seveda kot eno politično podlago za nadaljnje delo pa sprejeti to, ali se politično v osnovi strinjamo s takšnim pristopom. In to jaz lahko rečem, da mi se.

Oman: Jaz se strinjam s tem, kar je dr. Ribičič povedal, samo z nečem ne. Namreč, da bi po volitvah grb spet spreminjali. Dajmo, naredimo grb, ki bo veljal potem za slovensko državo, ne glede na to, kakšne bodo volitve nastale. Ne moremo vsake štiri leta ne bomo grba spreminjali.

Anderlič: Jaz sem pravzaprav kot prvo hotel reči tole, da je smiselno, da skličete to skupino, pa da oni vidijo, ali se bodo uskladili ali bodo še kakšne argumente dali, na katerem se ne bomo mogli uskladiti. Čeprav izhodišče, da se neke vsebinske opredelitve v drugem tem členu tega amandmaja dajo, najbrž da bi se dalo z nekim naporom, ampak saj pravim. Po tem, ko bi dobili te dodatne sugestije.

_____ No, ampak jaz bi res prosil, da že iz vljudnosti do govornikov, da jih pustite govoriti, no prosim.

_____ Jaz bi zelo konkretno predlagala, da glede na tale tekst predloga ustavnega amandmaja 100. V drugi točki kjer je govora o grbu, bi zaenkrat predlagala, da se tista beseda "rumenimi" nadomesti z "zlatimi". Ob tem bi pa še tole spomnila: da se pravzaprav s tem, ko zamenjamo, ko izrecno rečemo, da gre za zlato barvo, pravzaprav tudi že malo odločimo, odcepimo, da rečem, od celjskega grba, kjer so rumene barve. In to je bil tudi eden

barve . In to je bil tudi eden izmed ugovorov heraldikov. Zaenkrat toliko, no.

Bučar: Hvala lepa. No, jaz mislim, da smo stvar pre-diskutirali, No, jaz enostavno , jaz bom zaključil sejo, če ne mislite toliko spodobni biti, da pustite govornikom, da vsak pove svoje mnenje. No, torej jaz se oproščam. Ampak jaz mislim, da bi lahko kot osnovo za nas sklep vzeli tisto, kar je predlagal Ciril Ribičič, kajne, da to lahko jemljemo kot politično vsebinsko spre-jemljiv grb. Da se lahko med tem še likovniki še malo dodatno zmenijo, ali heraldiki ali kaj je s tem, kdo vse sem ne pride ta Kremij, ne, in da eventuelno, če bi bila, na podlagi tega prišlo do kakšnih sprememb, kar se tiče z našo vsebino, se pravi kar se tiče barv, eventuelno, da potem lahko to še zmeraj, da se ustavna komisija pred zasedanjem , torej pred skupno sejo še enkrat dobi, in tisto samo verificira, če se bomo zmenili tako.

Prosim A...

_____ Ustavna komisija se mora še enkrat dobiti ravno zaradi tega, ker mi moramo dobiti končni odgovor, kakšen je, kakšno je mnenje teh skupin. oziroma teh dveh strok. Jaz s tega vidika zadržujem rezervo do te meje, da s soglasjem naše stranke, kar bi midva tule lahko zagovarjala, ne morete razpolagati, da je to usklajeno, dokler ni teh odgovorov ne dobimo, da tudi odgovarja kriterijem, ki so postavljeni. Mislim, da je to koperativno.

Bučar: Ne, ne, mislim, da je bilo to vključeno v tisto, kar mislim, da smo, saj je prav, da to še malo preciziramo. Saj je prav, je že v redu. To se pravi, v vsakem primeru, mi smo rekli pred sejo skličemo še enkrat ustavno komisijo in verificiramo, (tako) no, to je zmenjeno. No, potem smo srečno prestopili prvo oviro. Zdaj gremo na drugo, ki je mogoče bolj huda, navidezno, pa mislim, da niti ne bo ne. Kar se tiče zastave, bi pa jaz nastopil z enim predlogom, če smem, kajne. Torej po mojem mnenju bi imeli lahko , no tu bi bilo treba reči, da se uporabljajo v Sloveniji tako državna kot nacionalna zastava. Nacionalna zastava je ta tradicionalna. Državna zastava je pa lahko, tale s tem grbom, kajne? V takem smislu, kajne, da se , to se pravi v uradnih, se pravi, kadar bo visela zastava pred skupščino, bo z grbom in tako naprej. Se pravi, navadna delovno ljudstvo, pa ne bo verjetno grba gor malalo, ampak bodo verjetno imeli kar tako zastavo, to utemeljujem ne samo iz razloga enostavnosti. Poleg tega država

država Slovenija in slovenski narod sta dve različni entiteti. In v Sloveniji živijo tudi recimo Italijani, katerih nacionalna zastava je nekaj drugega kot slovenska državna zastava. Isto velja za Madžare in tako naprej. Jaz mislim, da bi ta kompromis bil čisto popolnoma lahko izvedljiv. To je moje mnenje. Da imamo nacionalno slovensko zastavo, ki sta ob vsej slučajnosti enakovredni, kajne, da pa se seveda za državne svrhe lahko pa uporablja takale. To bi bila, to bi bilo mogoče eno izhodišče kot za razpravo bi rekel.

Dajem predlog v razpravo. Seveda s tem, s čimer ne izključujem tudi prosim drugih predlogov. Rode prosim!

Rode: A lahko vprašam ali ima lahko državljan na svoji hiši ali kjerkoli državno zastavo obešeno? (Ne.) - (Zakaj ne?). A bi lahko jaz obesil recimo državno zastavo, tam, kjer stanujem doma? (gospod Žagar pojasni!) Je državna, ali nacionalna?

Bučar: No, prosim, Žagar ima zdaj besedo.

Žagar: Poglejte, zastave se delijo v civilne, državne in vojaške. in to na kopnu in na morju. Civilne so vse tiste, ki jih uporabljajo državljani; državne pa samo državni organi. Vojaške pa samo vojaški, vojska. To je, mislim to je običaj v svetu. In iz tega gospoda Bučarja predloga, jaz razumem, da je predlagal, za civilno zastavo, našo staro nacionalno, in za državno je predlagal nacionalno z državnim grbom. To sem jaz, to jaz razumem tako. To pomeni, da je nemogoče uporabljati v civilnih namenih državne zastave, če iz tega izhajamo. Ker potem to ni več državna zastava, ampak je civilna. Te dve stvari se ne da mešati. Plus tega, razen teh treh osnovnih kriterijev, zastav obstaja pa še predsedniške, premijerske, in tako dalje, in ne vem kakšne še vse zastave. In lente in tako, dalje. To je pa potem še dodatek.

Bučar: Hvala lepa. Mislim, da pojasnilo je bilo res, zaključek po mojem pa ni sprejemljiv, kajne? Ker konec koncev jaz kot državljan imam pravico, včasih pa tudi dolžnost, da izobesim državno zastavo, kajne, mislim, pojasnilo mislim, da je popolnoma sprejemljivo. oplak želi)

_____: Aja, se opravičujem: (Ne, če ste bili prej, pa besedo.)

Ribičič: Jaz bi nekaj rekel v podporo tega razmišljanja. Pa ne bi obnavljal tistih argumentov, ki smo jih že pripovedovali, da ne bi veljalo samo umakniti zvez.

umakniti zvezde, ampak tudi nekaj dodati. To razlikovanje med nacionalno in državno zastavo, se mi zdi, da da je smiselno. Morda celo tako vidim kot neko možnost formulacije, da rečemo, da je zastava Republike Slovenije slovenska narodna zastava, ki zgleđa tako in tako in na kateri je še državni grb in bi s tem na kratek način v bistvu to povedali. Da se izhaja iz slovenske narodne zastave in s tem dodatkom.

Zakaj je ta dodatek grba smiselen? Mislím, da je smiselen zato, ker gre za novo državo, ki nastaja, oziroma, da dobíva nov status in je to pač istočasno s tem storjeno in je smiselno, da uporablja nova država tudi to novo simboliko. Drugič je to smiselno zaradi problemov, na katere smo že opozarjali, da se zamenjujejo te zastave lahko z drugimi zastavami, ki imajo iste barve ali celo isto razporeditev barv. Tako da je s tega vidika tudi to rešljivo. bro, nam ustreza to tudi iz drugih razlogov, ker smo se zavzemali za to, da se še nekaj drugega naredi. Tako da s tega vidika se meni zdi, da bi to bilo sprejemljivo, to bila smiselna rešitev.

Toplak: Hvala lepa. Samo ene izkušnje. Glede na to, kar je govoril gospod Žagar. V določenih deželah, tudi evropskih je navada: če pride recimo gost, da pred hišo obesijo dve zastavi: njihovo švedsko in obesili bodo recimo tudi, če bo prišel kateri od nas, Slovencev, pa tudi na vas, na obisk, ali pa v mestu, bodo obesili eno od dveh slovenskih zastav. Katero? Nacionalno ali državno. Gre za eno zadevo: V večini dežel gre vendarle le za nacionalno in državno eno. Razen tam, kjer je in gre za vprašanje nacionalno-razredno na primer. Kjer poskušamo ločiti za vsako ceno povedati, da država je nekaj drugega od naroda ali ljudstva. Da je država pač organiziran aparat, nekega nasilja, - zdaj ali je to razrednega, ali je to nekega drugega. In mislim, osebno menim, jaž se strinjam s tem, kar pravi gospod predsednik, da gre sicer za dve entiteti - naroda in države - vprašanje pa je, do katere mere homo mi pri nas to stvar ločili. Tako kot se je kje poskušalo ločiti v določenih zgodovinskih obdobjih na ideološki podlagi nacionalno in razredno - tako danes poskušamo ponovno ločiti državno in narodno. Osebno menim, da če je možno, - in večina evropskih dežel je takih, da ima narodno in državno v enem. In sta enaki. Zato osebno menim - moram povedati - se s tem vsiljenim in pretiranim ločevanjem narodnega in državnega ne bi strinjal. Menim, predlog, če se le da, da je to eno. Hvala.

Magajna: V tej smeri je še dosti lepo narejeno. Takole

da bi pa delitev nacionalno pa državno, možna je tudi ta delitev, zdaj samo pri državni zastavi, vemo, da je to ena. Državni simbol. Pri narodni zastavi lahko pride pa do malo zapletov. Prej ste že omenili gospod Bučar, ko bo Primorci. Primorci lahko da se ne bodo strinjali s tisto osnovno. In ko bodo hoteli imeti nek svoj simbol. in tu se lahko pri glasovanju zaustavi pa zaplete. Ali bo določena regija hotela imeti nek svoj poudarek, ali ne. Lahko je to. mo to, pri državni je jasno. (pa bodo ...ne pretiravati, ali bodo zdaj ... hoteli kozla tu notri imeti) Ja.

No, ne smemo pretiravati no. Dobro, jaz opozarjam, da bo prišlo do tega, zapleta.

Torej jaz bi takole rekla: da se mi zdi zdajle neproduktivno ukvarjati s tem vprašanje, kje, kdaj katera zastava visi. To bomo verjetno morali pozneje tudi sprejeti zakon, ki bo urejal pravila, kje se kakšna zastava lahko uporablja in kje se lahko izobeša in kako se izobeša in kako se sploh z njo ravna. Kajne? Tako da se s tem ne bi ukvarjala. Mi moramo v ustavni komisiji samo razčistiti vprašanje, kakšen amandna to bomo predlagali, da se sprejme. Zdaj je za razmisliti to dilemo, ali bi pristali na to, da imamo eno nacionalno in eno državno, v kateri je ta novi grb. Jaz sem za takšno rešitev. Mislim, da bi bilo to čisto vredu. S tem, da je pa treba le povedati, da je bila tudi zastava brez slehrnega dodatnega znaka, že državna slovenska zastava. Tako da je treba tudi to še upoštevati. Zdaj, glede na to, da gremo pa zdaj v novo državo, kot smo rekli, in nekaterim ne paše, da bi samo , da bi se samo zvezda dala dol, pa nič gor, potem je meni tudi čisto vseeno, če gre tale grb gor. Mislim naša stranka ne bo tega problema delala tule.

Hvala.

Bučar: Dobro, prosim, ja, Zagožen!

Zagožen: Torej, tribarvnica je zastava, ki je nastala skupaj s programom zedinjenja Slovenije. Program zedinjenja Slovenije je pa program države Slovenije. Mislim, da bi morali na to tudi tako gledati. No, ni del tako do kraja izoblikovan, ampak vendar je šlo za program, da se stvar enači. In mislim, da bi morali to na to tako gledati , da programska zastava , program je z razglasitvijo neodvisnosti dosežen in to zastavo bi morali mislim kot zastavo republike Slovenije razglasiti tako: belo, modro, rdečo, brez dodatnih simbolov.

Bučar: No, če smem reč, namreč mislim samo opozoriti.

Združena Slovenija je nacionalni program. To se pravi združiti vse slovenske dežele, ki so bile v stari Avstriji zelene, pa celo vrsto takoimenovanih kronskih dežel, kajne, združenih v eno . Namreč to v pojasnilo. Dobro, čeprav so tudi lahko deljiva mnenja. Ampak dobro. Peršak!

Peršak: Čeprav se nam mudi, bi vseeno najprej eno opazko rekel. Moram reči, da je antropologija seveda že zdavnaj ugotovila, da ni človeške skupnosti brez simbolov. IN da so simboli na nek način vendarle nek, kakor se zdi na prvi pogled konstitutivni element vsake skupnosti. Ker se skupnost skozi simbole prepozna. Jaz se s celo emocionalno tudi pristaš te osnovne zastave; mislim pa da je ta rešitev, ki je predlagana vendarle sprejemljiva. Predlagam samo to, in sem jo pripravljen podpreti. Predlagam samo to, da se tudi za to rešitev potem konzultira, tako kot smo pri grbu rekli, likovno. Namreč zelo važno je, kje inkako bo postavljen ta grb na to zastavo, ker so tukaj barvni problemi, in že Götte je vedel, da če imaš zelene nogavice in si v zeleni travi, nimaš nog. Vizuelno gledano. Tako da, ker se bomo s tem ukvarjali bi prosil, da tudi to plat, obliko konzultiramo še z likovniki. Sem pa zato, in sem tudi za to, da se tako napiše, kot je bilo rečeno. Slovenska državna zastava je slovenska nacionalna trobojnica in se jo poveže z grbom. Z dodatkom grba.

Anderlič: Ja, jaz pravzaprav tole razumem zdaj kot nek izhod v sili tale predlog, da imamo dve zastavi. Čeprav mi ni najbolj všeč. Ker mislim, da ta taka rešitev je primernejša za države, ki imajo več nacijs, ne vem v stari Avstriji, najbrž kot pravi Pavle, je bilo to razumljivo. Zdaj ni. Ampak mislim, da bi mi vendarle morali tukaj videti, če so vsi, izčrpane vse možnosti, da bi prišli do ene državne zastave, ki bi na nek način lahko simbolizirala tudi ta drugi del, kateremu hočemo zdaj pridodati tudi to nacionalno zastavo.

Kar se nas tiče, mi od vsega začetka nimamo posebnih nagnjenj k temu, da bi na dolgo in široko razpravljali in zavlačovali te diskusije, kajti če se prav spomnim, je že v sestavu stare skupščine bila podana pobuda, da se zvezda da z zastave dol, ampak to je zdaj druga diskusija. Velja, če gremo zdaj nazaj, torej od tistega, kar smo že na nek način mislili, da je predlog ustavnega amandmaja, ki je bil zadnjič, sicer ki ni šel skozi, pa potem ni šlo to v usklajevanje, z tistima dvema zboroma, ki to nista sprejela: da bi potem bilo potrebno oblikovati ta predlog, in da gremo malo v razpravo spet nazaj. Spet si vzamem toliko prostora, da o tem diskutiramo, kajti ne verjamem, v to, da so rešitve, ki se ponudijo čez noč, ki poskušajo zadostiti vsem, tudi zmeraj najboljše, ampak

je potrebno najti optimalno rešitev in jaz sem sicer osebno prepričan, da ni potrebno, da imamo dve zastavi. V vsakem primeru ne, da pa je vprašanje zdaj ali je ta osnovna bela-modra-rdeča res zadnja varianta. Čeprav smo se mi na nek način intimno takrat strinjali, tudi zaradi tega, ker nismo hoteli se veliko vključevati v te diskusije, da se preprosto zvezda zbriše, in ostane samo zastava s temi tremi polji.

Predlog moj, kar se tiče, je, da se pri, poskušamo dokopati do ene rešitve, in da si damo čas, da o tem potem vsaj par dni, ker bomo tako ali tako za drugo točko okrog grba morali se sestati, da tudi tukaj vidimo, kaj bomo naredili. Hvala.

Bučar: Hvala lepa. torej mogoče v lastni zagovor. Vi ste omenili, že ... pride do optimalne rešitve, kajne, no prosim, samo v zagovor, ne da bi se pametnega delal. V teoriji odločanja so že zdavnaj, je že zdavnaj zavržena teza o optimalnih rešitvah, ampak samo sprejemljive odločitve. Tako. Dobro.

Toplak: Hvala lepa. Če sem kratek, mislim, da tribarvnica belo-modro-rdeča je sprejemljiva brez nadaljnje diskusije. Še dve repliki: vprašanje priznavanja ali ne-priznavanja simbolov v principu, je stvar osebnega občutka in gre za to, kar je Peršak prej omenjal - priznavanje ali ne priznavanje pač določenih družbenih institucij. In še druga replika: oziroma bi rekel pripomba, da

Dr. LUDVIK TOPLAK: (nad.) da ločevanje na državno in nacionalno zastavo je značilno predvsem na tiste narode, ki se zgodovinsko niso konstituirali v državo. Hvala.

Gospod ZAGAR: Spoštovani gospodje in gospe! Mi imamo slovensko nacionalno zastavo od 1/10-1848 dalje. Takrat so bile potrjene te naše stare nacionalne barve in takrat je bilo v Ljubljani veliko slavje z baklado, to je bil rang proslav, kot se danes napoveduje za 26/6. To je bila neka velika zmaga za naše takratne prednike in mi imamo to nacionalno barvo in smo jo zelo z veseljem sprejeli in potem vedno nosili v sebi kot nek simbol in v naših genih ta nacionalna zastava je. Predlagal bi, da spoštujemo preteklost. Zakaj dve? Vemo, zakaj je ta predlog gospoda Bučarja. Vendar bi gospoda Cirila Ribičiča vseeno prosil, če lahko malo razmisli, ali je ta revanšizem res tako prisoten, ali je potrebno zaradi tega vstrajati na tem, da mi v bistvu lepo zastavo, ki jo imamo, edinstveno v bistvu, da jo na nek način umažemo z nekim grbom, ki je nesprijemljiv. Če sem grob, ker gre za lepo zastavo in za zelo slabo sprejemljiv grb. To je ena zadeva glede zastave. Grb je izhod v šili, poleg tega grb in zastava, to so zadeve, ki težko gredo skupaj. To ni tako preprost poseg. Spoštujmo preteklost, mi nacionalno zastavo imamo, kaj -so z njo delali, tudi Francozi so se med sabo ubijali z isto nacionalno zastavo, pa se noben ne razburja zaradi tega. Tudi vsi ostali narodi. To je pač zgodovina človeštva.

TONE PERŠAK: Jaz pa podpiram ta predlog za dve zastavi, državno in narodno. Meni se zdi, da bi le morali upoštevati stanje, kot je pri nas. Zakaj bi umetno cepili spet nerazpoloženje med ljudmi ustvarjali, kar se tiče tega grba, če se spomnete gospod Zagar, meni se zdi, da je precej teh anketirancev bilo prav za eno obliko Triglava oz. ... temu ni nasprotovalo. Tako, da po mojem mnenju to ne bi bilo nič katastrofalnega, če bi imeli dve zastavi, državno s tem grbom, ki ga večina ljudi sprejema in nacionalno.

CIRIL RIBIČIČ: To zelo podpiram, kar je gospod Zagar govoril o spoštovanju preteklosti. Mene ne bi bilo težko nagovoriti, da naj ostane zastava takšna, kot je zapisana v veljavni ustavi, in kot je zgodovinsko pač nastala. Mislim, da je pretirano govoriti tu, da se zdaj zavzemamo za dve zastavi. Ena zastava pač pod nacionalna fungira in mislim, da v takšnih primerih, kot je svetovni slovenski kongres je zelo logično, da se uporablja, ker gre ravno za to, da povezuje vse Slovence ne glede na to, ali živijo v državi Sloveniji ali v kakšni drugi državi. Če nek narod ni dosegel svoje države, potem pač nima tega problema, da bi nacionalno in državno zastavo imel, ker potem ima samo nacionalno zastavo, državne pač ne more doseči, če nima svoje države. Tudi mi je jasno, da Slovenci ne bodo ne glede na težnje po združenji Sloveniji živeli v eni državi tako kot najbrž tudi Srbi ne bodo. Tako, da bo ostala ta razlika, da bo kar veliko Slovencev izven Republike Slovenije in da bodo ob teh prilikah, ko bo šlo pač za to, uporabljali pač nacionalno zastavo kot tisto zastavo, ki povezuje vse Slovence ne glede na to, kje

živijo. Tako, da zdaj ni treba mene postaviti v situacijo, da moram zdaj jaz braniti in zagovarjati kot idealno rešitev to rešitev, ki je tukaj predlagana. Mislim, da je to, tako kot je formuliral prej dr. Bučar, zame to sprejemljiva rešitev, produktiven kompromis. Mislim, da je dober, konstruktivna stvar, kakorkoli bi to opredelil in mislim, da v marsičem to rešuje in da se jo da na takšen način razložiti, .. pa vspostavljanje kot dveh zastav. Ena zastava pač že obstoji, tista druga, ki jo tukaj oblikujemo, je pa zastava nove države, ki nastaja.

FRANC ZAGOŽEN: Jaz se ne morem strinjati s tem, tudi zaradi tega, ker državno zastavo je potem treba uporabljati dejansko v različnih legah in noben grb, tudi ta ni tak, da bi lahko bil uporaben za to, da se ga da na zastavo. Ta zastava bo včasih v taki legi, da bo ta Triglav zvrnjen v Mojstrano in bo morje postavljeno pokonci in zvezde ne bodo več na nebu, ampak v močvirju in se mi zdi, da je škoda. Jaz sem zelo za grb, ampak zastavo z grbom bi pa skvarili. Dejansko ne vidim razloga in se zelo pridružujem mnenju Rudija Šeliga, ki ga je včeraj izrazil tudi na tisti skupini ali že prej v enem razgovoru, mislim, da je to govoril v DPZ, da bi vsak, kakršenkoli dodatek na to slovensko tribarvnico pomenil nek ideološki dodatek, ki ni tisto, kar naj bi zastava dejansko predstavljala. Hvala.

Dr. LUDVIK TOPLAK: Vsebinske razloge sem že povedal za predlog, kakšrnega ste nam v osnutku ponudili. Praktične razloge je navedel pravkar dr. Zagožen in tudi z njimi bi se strinjal. Moram reči, ponovno poudariti, ločevanje nacionalne in državne zastave ima ideološko komatacijo in ne vem katera od evropskih dežel to stvar loči. Rad bi vedel za tisto evropsko državo, kjer je nacionalna in državna zastava, dve zastavi. Mislim, da v Evropi je ni, so pa lokalne zastave in tudi mi bomo imeli in tudi imamo lokalne in najrazličnejše civilne zastave, o katerih je prej govoril gospod Zagar. Jaz bi ostal pri predlogu, oz. pri osnutku, kakor nam je bil pisno predložen. Hvala.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Hvala lepa. Prosim.

MIRAN POTROČ: Argumentacija je lahko zelo različna in možno je komentirati tudi na ta način kot kolega Toplak govori, seveda možno je pa argumentirati tudi na ta način, kot je prej Ciril govoril. Namreč, da pač približno ena tretjina Slovencev zaenkrat še na žalost in najbrž tudi perspektive niso take, da jutri ne živi v slovenski državi in da zato je možna nacionalna in je možna državna zastava. Jaz samo govorim o tem, da ne bi vsak svoje argumentacije štel kot edino sprejemljivo in točno in bolj gre za to, ali smo se pripravljeno dogovoriti, da je to možno in potem seveda tudi razlagati. Dogovoriti pa zato, da bi simbole imeli in da bi simbole imeli takšne, v katerih bi vsak lahko pojasnjeval dobronamerno in v cilju, da ti simboli ne bi ustvarjali nekega potencialnega možnega razlikovanja ali konfliktov ne samo 26, oz. na ta dan, ampak tudi prej in kasneje. Če ta pripravljenost obstoja, potem je seveda možno temu tudi obrazložitve prilagoditi, če pa ne, pa lahko vsak za nas išče in

potegne eno obrazložitev in reče, da je to edina sveta in da nobene druge ne more biti.

Dr. LUDVIK TOPLAK: Nihče ne pravi, da je to edina sveta. Jaz samo pravim, katera evropska dežela, pa tudi Italijani imajo približno eno tretjino Italijanov v tujini, pa tudi druge države imajo na desetine milijonov ljudi v tujini, pa vendarle doma uporabljajo nacionalno in državno zastavo eno. Naj so to Francozi, Italijani, Španci, ne poznam države v Evropi, kjer bi to dvoje ločevali. Meni osebno, moram povedati, ideološko pa to želim povedati, da slovenski narod se še zgodovinsko ni konstituiral v državo, mene nič ne moti, mpram kar povedati, če naši Italijani ali Madžari poleg slovenske imajo tudi italijansko ali madžarsko zastavo in prav je tako in verjetno ne bi bilo nič narobe, če bi naši Slovenci v Italiji ob državnem prazniku izobesili italijansko in tudi slovensko zastavo. Poudarjam, ni ga evropskega naroda, kar vem, in evropske države, kjer bi to dvoje tako umetno vnovčili, čeprav je veliko večji delež nacionalnega telesa izven državnih meja. To je moj pomislek. Hvala.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Dobro, saj je to je bilo, mnenja so zdaj po moje povedana. Mislim, da te razprave nimaa smisla zdaj nadaljevati. Prosim.

CIRIL RIBIČIČ: Jaz sem ravno zato, da ne bi šli na grobo ločevanje, jaz sem tudi tako razumel, če gremo mi s formulacijo, da je tradicionalna slovenska zastava podlaga te zastave in da je na njej še grb, ni to ideja ločevanja, ampak, da se poudari, kako je do te zastave prišlo, ne da bi zdaj mi to vsodbujali, da se morata uporabljati na vsak način dve. Nekdo jo bo pač uporabljal z grbom, drugi brez grba. Pa ne zato, da bi to vsodbujali, ampak da bi to razlikovanje posebej gojili, ker grb, takšen kot je, seveda mislim, da ne more biti več ideološka ovira ali problem za uporabo nekoga, ki ni v Sloveniji.

Predsednik dr. FRANCE BUČAR: Dobro, potem bi jaz to odločitev zdaj samo .... naredil. Na Ustavni komisiji ... ni prišlo do soglasja, o tem bo pred skupno sejo se še enkrat sestala Ustavna komisija, zdaj gre pa stvar med stranke v razpravo, pa pomo videli, kako se bodo odločili. Kar se tiče, to smo se že zmenili, zdaj gre samo še zato. Potem pač bomo videli, kakšen bo rezultat in bomo temu ustrezno takrat formulirali ta amandma, ker konec koncev formulacija je tu čisto lahko delo. Hvala lepa. Prosim.

..... Ne vem, če lahko vprašam, če smem vprašati, ampak bom vseeno. Očitno je, da Ustavna komisija, ki je pripravljala takimenovane zakone za osamosvojitve, vsaj tiste, ki so recimo pomembni za prevzem polne suverenosti, prevzem funkcij od federacije itn., ampak očitno je, da je tudi zdaj veliko manipulacij s temi datumi. Mi smo imeli prejšnjo sejo prej v torek, kjer je bilo strogo zavito v tajnost, kdaj bo ta dan, nekaj je bilo sporočeno in vseskozi se ponavlja v sedanjih, da se to pripravlja za 19. To ste najbrž vsi slišali. (Jaz še nikoli)

potem ne poslušate Radia, to je drugo. Namreč to je povezano z vrsto vprašanj, s temi političnimi in formalnopravni in tudi do teh ceremonialnih. Včeraj ste videli, bilo je dosti govora o teh scenarijih za obeleževanje tega dne in sporočanje svetu tudi na ta način, pa me zdaj resnično zanima, če lahko člani Ustavne komisije zvemo za vozni red, ker mi moramo tudi konec koncev pripraviti izvedbeni zakon za to, kar smo predvčerajšnjim delali, za ta ustavni akt za razglasitev neodvisnosti. Ali lahko gospod predsednik se tudi mi kaj seznanimo s tem ali ne?

Fredsednik dr. FRANCE BUČAR: Torej (to je odprta seja še zaenkrat) To se lahko pove (lahko jo tudi zaprete) Torej vse, karkoli Ustavna komisija ve, veste tudi vse vi, kar jaz vem, ve tudi Ustavna komisija, tu ni čisto nobenih stvari, ki bi se delale mimo ali izven Ustavne komisije, kolikor je Ustavna komisija pristojna. O stvareh recimo o datumih nisem še nobenkrat nič slišal, tudi kolikor je meni znano, noben organ ali formalno telo ni še tega določilo, tako, da (tu je tako ali tako 26.) Saj vas razumem, tu ste lahko brez skrbi, kar se mene tiče, da ni nobene odločitve še, ki bi bila sprejeta mimo tega, kar je Ustavna komisija pristojna. Prosim.

MIRAN POTRČ: Ali lahko v zvezi s tem vprašanjem svoj vtis povem. Jaz sem razumel, gospod predsednik, smo se mi zadnjič dogovorili, da se zavedamo, da pred Ustavno komisijo mora priti ustavni zakon. (logično). Drugo, da je Izvršni svet tisti, ki ta moment pripravlja in razmišlja o njegovi vsebini in tretje, obljubljeno nam je bilo, da bomo vsaj nekaj ur časa imeli, da ga v miru pregledamo, preden bomo o njem razpravljali in da ta razprava na Ustavno komisijo pride, ko bodo stvari pripravljene. (popolnoma jasno) Zaključek, ki ga jaz iz tega naredim, je to, dokler se o tem ne pogovarjamo, se ne moremo pogovarjati tudi o

Fredsednik dr. FRANCE BUČAR: Logično. Da še utemeljitev podam oz. obrazložitev. Sporazumeli smo se za tak način zato, ker je zlasti s strani Zakonodajne komisije oz. sekretariata... bilo rečeno, da glede na situacijo, ki se spreminja iz dneva v dan in na celo vrsto okoliščin, ki danes niso znane, bo tisti izvedbeni predpis, da tako rečem, splošno, ki naj bi ga Ustavna komisija sprejela, lahko še podvržen celi vrsti različnih presoj in da ga bomo zato šele, to si je tudi izrecno sekretar za zakonodajo pridržal to pravico.

Zdaj pa, če smem jaz izkoristiti še to, oprostite.

FRANC ZAGOŽEN (?): Ali dovolite, samo nekaj bi dal v razmislek. Kaj pa taka zastava Republike Slovenije: trobojnica, ki bi imela na belem polju zgoraj v kotu ponovljena trobojnica v majhnem formatu?

Predsednik dr. France BUČAR: Ne vem, no. To je sedaj stvar presoje v različnih .... Vem, to jaz ne bi mogel kar tako na vrat na nos se izjasniti.

Jaz bi sedaj samo še tole prosil ali vsaj obvestil, ker to sem pa po televiziji slišal vaš nastop v skupščini, ker nisem bil prisoten, ker sem moral biti pri Markoviču, da ste vi sprožili, da naj bi predsednik skupščine (to sem jaz, ne) se preko klubov dogovoril glede proslave, veselice takrat na koncu. Torej, jaz podpiram ta vaš predlog, ampak moram pa reči, da sem osebno pa zelo proti, da bi kakšne velike cirkuse delali. Dobro, nekega obeležja verjetno to mora biti deležno, ampak nobenega - mislim, da ste uporabili zanimiv izraz - scenosleda.

MIRAN POTRČ: Mene veseli, ker sprejemate. Ideja je, da bi se čimprej dobili vodje klubov ali predsedniki strank, oziroma kogar bo pač strankarski klub določil, in da bi to naredili, se pogovorili, ker so stvari pač takšne, da to je določeno; sedaj jaz ne vem, ali je dano v razpravo ali ni; človek bi bolj dobil vtis, da je določeno kot pa dano v razpravo. Poslaña so neka pisma občinam; v občinah se neke organizirajo ali pa ne, na različne načine; ponekod se sporazumejo, ponekod so se začeli kregati (govorim v narekovajih). Ampak to so stvari, ki ne bi bilo dobro, da čakajo in bi bilo dobro se o tem čimprej pogovoriti.

Predsednik dr. France BUČAR: Prav, dobro. /Vmes vprašanje nekoga: Ali je to ustavna materija?/ Ne, ni, ampak jaz sem to slučajno sedaj načel, sicer pa je to že izven dnevnega reda. Kdor ne želi o tem razpravljati, je odvezan dolžnosti, da prisostvuje temu. Bi pa jaz predlagal, ker predsednik skupščine najbrž tega ne bo mogel prevzeti iz čisto operativnih razlogov. Ali se lahko sedaj zmenimo, da bi nekdo - ali vi ali Zagožen ali kdorkoli - sklical klube in da se o teh stvareh pomenite.

.....: Jaz mislim, da bi bilo dobro, če bi to opravila Zagožen ali Gošnik. Namreč jaz imam tako nabite obveznosti....

Predsednik dr. France BUČAR: Dobro, ali potem lahko na vas to obesimo, da bi sklicali klube.

FRANC ZAGOŽEN: Sicer ne vem kdaj.

.....: Najboljši bi bil Peršak, on bi bil najboljši.

Predsednik dr. France BUČAR: Ali bi vi, Peršak, bili pripravljeni? Ja, jaz ne vem, zato moram vprašati. (govoriti jih č. Zagožen pove, da bo naslednji teden .....). Dobro je, v

11/2 - K

UK

redu. Potem pa čimprej skličite ta pogovor. Ja s tem je formalno
to sedaj zaključeno.

/Zaključeno ob 10.50 uri/